

กลวิธีการใช้ภาษาในการเล่าข่าวการเมืองของรายการข่าวเป็นข่าว The Linguistic Strategies in the Presentation of Political News on the ‘Khao Pen Khao’ Program

ลักษณี กมลาสน์ ณ อยุธยา¹, ภาคภูมิ วรรณภา²

^{1,2}มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม, ประเทศไทย

Laksanee Kamalasana Na Ayutthaya¹, Pakphoom Hannapha²

^{1,2}Maharakham University, Maharakham, Thailand

✉ : mamaleen017@gmail.com

(Corresponding Email)

Received: 07 May 2025; Revised: 24 May 2025; Accepted: 26 May 2025

© The Author(s) 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ เพื่อศึกษากลวิธีการใช้ภาษาในการเล่าข่าวการเมืองของรายการ “ข่าวเป็นข่าว” โดยมุ่งเน้นที่การรวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ผลจากข้อมูลข่าวที่ถอดเป็นตัวอักษรจากรายการที่ออกอากาศผ่านเว็บไซต์ Top News ในช่วงวันที่ 1 กุมภาพันธ์ – 30 เมษายน 2564 จากทั้งหมด 130 ข่าวที่คัดเลือกจาก 65 ตอน วิจัยดำเนินการวิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการหาความถี่และลักษณะของกลวิธีการใช้ภาษาในข่าวการเมืองที่มีลักษณะเสียดสี ซึ่งรวมถึงกลวิธี เช่น การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์, การใช้ถ้อยคำแสดงความคิดเห็น, การใช้ถ้อยคำประชดประชัน, การใช้ถ้อยคำพูดกระทบ, การใช้ถ้อยคำเหน็บแนม, การใช้ถ้อยคำแสดงความรู้สึก, การใช้ถ้อยคำเชิงเปรียบเทียบ, การใช้คำเรียก, การใช้ถ้อยคำล้อเลียน และการซ้ำคำ วลีและประโยค ผลการศึกษาพบว่า กลวิธีที่ผู้ดำเนินรายการใช้มากที่สุดคือการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ (26.92%) รองลงมาคือการใช้ถ้อยคำแสดงความคิดเห็น (25.38%) และการใช้ถ้อยคำประชดประชัน (23.08%) ผลลัพธ์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความตั้งใจของผู้ดำเนินรายการในการกระตุ้นให้ผู้ชมเกิดการคิด วิเคราะห์ และตั้งข้อสังเกตต่อประเด็นทางการเมือง โดยอิงจากแนวคิดที่ว่าการเล่นเสียดสีเป็นการใช้ภาษาที่กล่าวอย่างอ้อมเพื่อชี้ให้เห็นถึงความเหลวและข้อบกพร่องของมนุษย์และสังคม นอกจากนี้ งานวิจัยยังได้อธิบายถึงการใช้ภาษาประชดประชันและการล้อเลียนที่ช่วยเพิ่มมิติส่วนตัวและกระตุ้นให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ในเชิงลึก การวิจัยครั้งนี้เผยให้เห็นว่ารายการ “ข่าวเป็นข่าว” มีการใช้กลวิธีทางภาษาที่หลากหลาย ซึ่งไม่เพียงแต่ทำให้การรายงานข่าวมีความเข้าถึงง่ายและมีเสน่ห์เฉพาะตัว แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการโน้มน้าวและกำหนดกรอบความรู้ของผู้ชมในประเด็นการเมืองที่ซับซ้อน ผลการศึกษานี้จึงมีส่วนช่วย ในการเสริมสร้างความเข้าใจถึงบทบาทของภาษาสื่อสารในข่าวการเมือง และเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการนำเสนอข่าวในอนาคต

คำสำคัญ: กลวิธีการใช้ภาษา, การเล่าข่าวการเมือง, ภาษาเสียดสี, รายการ “ข่าวเป็นข่าว”

Abstract

This research, “The Linguistic Strategies in the Presentation of Political News on the ‘Khao Pen Khao’ Program,” aims to study the language strategies employed in the presentation of political news on the “Khao Pen Khao” program. The study focuses on collecting, analyzing, and synthesizing data from transcripts of news broadcasts aired on the Top News website between February 1 and April 30, 2021. A total of 130 news items selected from 65 episodes were analyzed using both quantitative and qualitative methods to determine the frequency and characteristics of various linguistic strategies with a satirical nature. These strategies include the use of rhetorical questions, expressions of opinion, irony, impactful speech, sarcasm, emotive language, comparisons, appellations, using satire and repetition of words, phrases, and sentences. The results indicate that the most frequently used strategy is the use of rhetorical questions (26.92), followed by expressions of opinion (25.38%) and the use of irony (23.08%). These findings reflect the presenters’ deliberate effort to stimulate the audience’s critical thinking, analysis, and observation of political issues. The study is grounded in the concept that satire is a form of indirect language used to highlight the flaws and imperfections of individuals and society. Furthermore, the research explains how the use of irony and parody adds a personal dimension and encourages deeper critical commentary. This study reveals that the “Khao Pen Khao” program employs a variety of linguistic strategies that not only make the news accessible and engaging but also serve as a crucial tool in shaping the audience’s perception of complex political issues. The findings contribute to a better understanding of the role of communicative language in political news and provide a framework for developing future news presentation formats.

Keyword: Linguistic strategies, political news presentation, satire, “Khao Pen Khao” program

1. บทนำ

การรับรู้ข่าวสารเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะในประเด็นการเมืองและสังคมที่มีผลกระทบกว้างขวาง สื่อมวลชนจึงมีบทบาทในการถ่ายทอดเหตุการณ์และสร้างความเข้าใจต่อประเด็นสำคัญของสังคม ปัจจุบันช่องทางการรับข่าวสารมีความหลากหลาย ไม่จำกัดเฉพาะสื่อกระแสหลัก ภายใต้การควบคุมของรัฐ แต่รวมถึงสื่อทางเลือก เช่น สื่อดิจิทัลและทีวีดาวเทียม ซึ่งได้รับความนิยมเนื่องจากสามารถเสนอข่าวเจาะลึกและเป็นอิสระ โดยเฉพาะข่าวการเมืองที่ซับซ้อน (อิริระ ดวงหอม, 2559)

สื่อกระแสหลักซึ่งรวมถึงช่องฟรีทีวีและสื่อที่ภาครัฐกำกับดูแลมีข้อจำกัดในการวิพากษ์วิจารณ์และแสดงความคิดเห็นเชิงลึก โดยมักจะนำเสนอเนื้อหาเพียงผิวเผิน หรือนำเสนอรายงานข่าวอย่างเป็นทางการตามกรอบที่กำหนดไว้ การควบคุมเนื้อหาของสื่อกระแสหลักเป็นไปอย่างเข้มงวดเพราะเป็นสื่อที่ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย หากมีการนำเสนอเนื้อหาที่มีลักษณะวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรงต่อบุคคลหรือองค์กรของรัฐ เช่น นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีในกระทรวงต่าง ๆ หรือผู้บริหารหน่วยงานรัฐ อาจส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือขององค์กรหรือก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ดังนั้น สื่อกระแสหลักจึงต้องระมัดระวังในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับภาครัฐอย่างยิ่ง ในทางตรงกันข้ามกันสื่อทางเลือกมีเสรีภาพในการนำเสนอเนื้อหาข่าวสารในเชิงวิพากษ์วิจารณ์อย่างมาก โดยเฉพาะในประเด็นทางการเมืองที่ผู้ดำเนินรายการสามารถแสดงออกทางความรู้สึก

และทัศนคติส่วนตัวต่อข่าวสารได้อย่างชัดเจน รวมถึงการใช้ภาษาที่วิจารณ์อย่างเต็มที่และมีการเจาะลึกถึงข้อเท็จจริงที่มักจะถูกมองข้ามในสื่อกระแสหลัก ผู้รับชมสามารถรับสารทั้งด้านบวกและลบได้จากการนำเสนอของผู้ดำเนินรายการในสื่อทางเลือก ซึ่งช่วยเปิดมุมมองให้กับผู้รับชมในการประเมินสถานการณ์การเมืองอย่างครบถ้วน (ณัฐนันท์ ศิริเจริญ, 2557)

รายการ “ข่าวเป็นข่าว” ที่ออกอากาศผ่านช่อง Top News (ช่อง 77) เป็นตัวอย่างของรายการข่าวทางเลือกที่นำเสนอข่าวสารทางการเมืองได้อย่างตรงไปตรงมาและเป็นอิสระ รายการนี้ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายเนื่องจากมีการนำเสนอเนื้อหาในเชิงลึก พร้อมกับการวิเคราะห์สถานการณ์การเมืองอย่างชัดเจนผ่านการเล่าข่าวและแสดงความคิดเห็นจากผู้ดำเนินรายการ ได้แก่ คุณสันติสุข มะโรงศรี และคุณอัญชลี ไพรีรัก การนำเสนอของผู้ดำเนินรายการไม่เพียงแต่รายงานข้อเท็จจริง แต่ยังสอดแทรกความเห็นและทัศนคติส่วนตัวที่มีต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้ผู้ชมสามารถเข้าถึงมุมมองที่หลากหลายของสถานการณ์ได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ ผู้ดำเนินรายการยังใช้ภาษาและการแสดงอารมณ์ที่เข้าถึงได้ง่าย ล้อเลียน ซึ่งเป็นการสร้างความน่าสนใจและทำให้ข่าวมีอรรถรสมากยิ่งขึ้น

ในการใช้ภาษาเสียดสีของรายการ “ข่าวเป็นข่าว” พบว่ามีการใช้คำพูดและการเล่นคำที่แฝงนัยความไม่พอใจหรือการวิพากษ์วิจารณ์อย่างแหลมคม เพื่อเน้นย้ำถึงประเด็นข่าวที่นำเสนอ Gregory Fite Gerald (1971) อธิบายว่า การใช้ภาษาในลักษณะเสียดสีเป็นการสื่อสารที่สร้าง “ความไม่เหมาะสม” ให้ปรากฏในภาษา โดยกลวิธีสำคัญของภาษาเสียดสีได้แก่ การกล่าวเกินจริง การเล่นคำ และการแฝงนัยยะ ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้เพื่อสื่อความไม่พอใจหรือการตำหนิอย่างอ้อม ๆ Highet (1962) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ภาษาที่ใช้ในการเสียดสีนั้นมีความรุนแรงและไม่สุภาพ เพื่อกระตุ้นให้ผู้ฟังเกิดการตีความและเข้าใจถึงความหมายแฝงที่ซ่อนอยู่ ตัวอย่างการใช้ภาษาในลักษณะนี้สามารถเห็นได้ชัดในรายการ “ข่าวเป็นข่าว” ซึ่งผู้ดำเนินรายการมักจะใช้ภาษาที่ประชดประชัน เหน็บแนม และแฝงด้วยนัยที่ทำให้ผู้รับชมต้องตีความ ทำให้เกิดการมองสถานการณ์ที่ลึกซึ้งและหลากหลายมากขึ้น การใช้ภาษาลักษณะนี้ยังเป็นการสะท้อนทัศนคติและมุมมองของผู้ดำเนินรายการที่มีต่อเหตุการณ์นั้น ๆ อย่างชัดเจน และส่งผลให้รายการมีความโดดเด่นและแตกต่างจากรายการข่าว

การเล่าข่าวลักษณะนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิพากษ์หรือเสนอแนะในเชิงลึก โดยเลือกใช้ถ้อยคำให้สอดคล้องกับอารมณ์ของข่าว ทำให้ผู้ชมรู้สึกเหมือนฟังจากคนใกล้ชิด เข้าใจง่าย และใกล้ชิดกับผู้ดำเนินรายการ การใช้ภาษาเสียดสีไม่เพียงสร้างอารมณ์ขัน แต่ยังเป็นเครื่องมือกระตุ้นให้ผู้ชมตั้งคำถามต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น (ญาดา ขาญบุญชี, 2551)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษารายการ “ข่าวเป็นข่าว” เนื่องจากเป็นกรณีศึกษาที่สะท้อนการใช้ภาษาเสียดสีในการเล่าข่าวการเมืองได้อย่างชัดเจน เทคนิคการเล่าข่าวที่ใช้ในรายการนี้ไม่เพียงเพิ่มอรรถรส แต่ยังมีบทบาทในการเสริมสร้างความเข้าใจทางการเมืองในรูปแบบที่เข้าถึงง่าย ช่วยให้ผู้ชมมีส่วนร่วมในการประเมินสถานการณ์ทางการเมืองที่ซับซ้อนได้มากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากลวิธีการใช้ภาษาในการเล่าข่าวการเมืองของรายการข่าวเป็นข่าว

3. วิธีดำเนินการวิจัย

1. แหล่งข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องเก็บข้อมูลให้ครบ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลทางภาษาที่จะใช้ในการวิเคราะห์ และสำหรับข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้จากรายการ “ข่าวเป็นข่าว” ที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง Top News (ช่อง 77) ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ถึง 30 เมษายน พ.ศ. 2564 ซึ่งออกอากาศในวันจันทร์ถึงศุกร์ เวลา 18.10 - 19.50 น. จำนวนทั้งสิ้น 65 ตอน โดยคัดเลือกข่าวการเมืองที่มีลักษณะของกลวิธีการใช้ภาษาในรายการ รวมทั้งมีการเล่าข่าวที่โดดเด่นจำนวน 130 ข่าวมาใช้ในการวิเคราะห์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Form) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดของอุมารณ์ สังขมาน (2559) เกี่ยวกับกลวิธีทางภาษาในวัฒนธรรมเสียดสี และแนวคิดของปวิศา ประดิษฐ์ศร (2560) เกี่ยวกับการเล่าข่าว โดยแบบฟอร์มนี้ประกอบด้วยรายการตรวจสอบ (Checklist) ลักษณะถ้อยคำ เช่น การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ การใช้ถ้อยคำเชิงเปรียบเทียบ การใช้ถ้อยคำล้อเลียน การใช้ถ้อยคำพูดกระทบ การใช้ถ้อยคำเหน็บแนม การใช้ถ้อยคำประชดประชัน การใช้ถ้อยคำแสดงความรู้สึก การซ้ำคำ วลีและประโยค การใช้ถ้อยคำแสดงความคิดเห็น การใช้คำเรียก เป็นต้น รวมทั้งช่องบันทึกความคิดเห็นประกอบการวิเคราะห์

3. วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

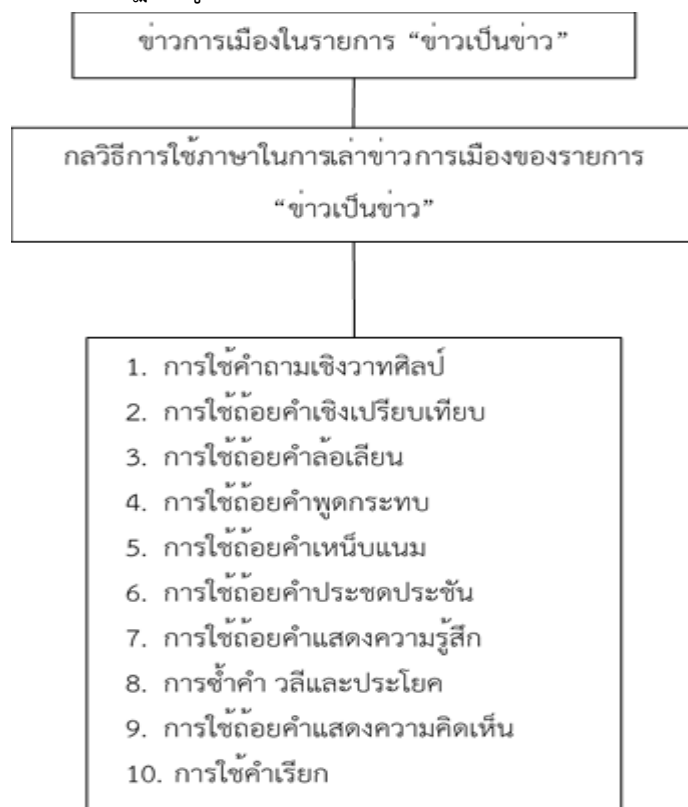
- 3.1) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกลวิธีการเล่าข่าวเพื่อกำหนดองค์ประกอบของเครื่องมือ
- 3.2) ออกแบบแบบวิเคราะห์เนื้อหาเบื้องต้น
- 3.3) ให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาศาสตร์และนิเทศศาสตร์จำนวน 3 ท่านตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity)
- 3.4) ปรับปรุงเครื่องมือตามข้อเสนอแนะ
- 3.5) ทดลองใช้เครื่องมือกับข้อมูลบางส่วนเพื่อประเมินความเหมาะสม
- 3.6) นำเครื่องมือที่ผ่านการปรับปรุงมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยมีทั้งหมด 5 ขั้นตอน และผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ไว้ ดังนี้

- 4.1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางและกรอบการรวบรวมข้อมูลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 4.2) เก็บรวบรวมข่าวการเมืองจากรายการ “ข่าวเป็นข่าว” ที่เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ Top News
- 4.3) ถอดเสียงรายการเป็นข้อความภาษาไทย
- 4.4) คัดเลือกข้อความที่แสดงกลวิธีการใช้ภาษาในการเล่าข่าวการเมือง
- 4.5) ใช้แบบวิเคราะห์เนื้อหาที่พัฒนาขึ้นทำการตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลการใช้ภาษาในการเล่าข่าวการเมืองของรายการ “ข่าวเป็นข่าว” แล้ว ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจำแนกถ้อยคำที่แสดงกลวิธีการใช้ภาษาในการเล่าข่าวการเมืองของรายการ “ข่าวเป็นข่าว” ตามกรอบแนวคิดของอุมารณ์ สังขมาน

(2559) และปวิธศา ประดิษฐศร (2560) โดยจัดหมวดหมู่ลักษณะถ้อยคำ พร้อมทั้งนับความถี่และอธิบายลักษณะการใช้งานในบริบทที่ปรากฏ ดังรูปภาพ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการพบกลวิธีการใช้ภาษาในการเล่าข่าวการเมืองของรายการข่าวเป็นข่าวไว้ ดังตารางที่ 1

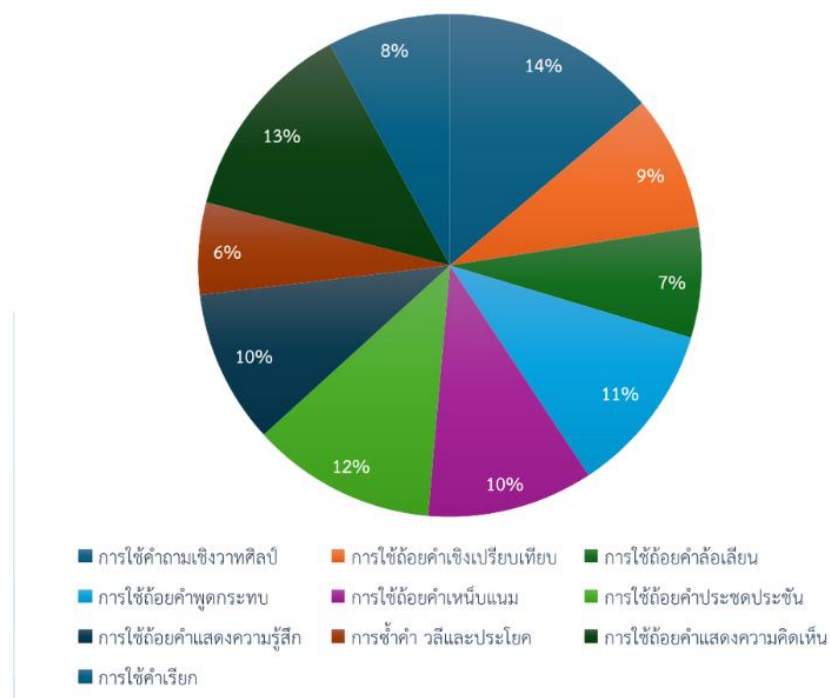
ตารางที่ 1 กลวิธีการใช้ภาษาในการเล่าข่าวการเมืองของรายการข่าวเป็นข่าว จำนวน 130 ข่าว

กลวิธีการใช้ภาษา	จำนวนที่พบ(ข่าว)	คิดเป็นร้อยละ จาก 130 ข่าว
การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์	35	26.92
การใช้ถ้อยคำแสดงความคิดเห็น	33	25.38
การใช้ถ้อยคำประชดประชัน	30	23.08
การใช้ถ้อยคำพูดกระทบ	28	21.54
การใช้ถ้อยคำเหน็บแนม	27	20.77
การใช้ถ้อยคำแสดงความรู้สึก	25	19.23
การใช้ถ้อยคำเชิงเปรียบเทียบ	22	16.92
การใช้คำเรียก	20	15.38

การใช้ถ้อยคำล้อเลียน	18	13.85
การซ้ำคำ วลีและประโยค	15	11.54

จากตารางที่ 1 พบว่า กลวิธีการใช้ภาษาที่พบมากที่สุดคือการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ 35 ข้อ คิดเป็น 26.92% รองลงมา คือ การใช้ถ้อยคำแสดงความคิดเห็น 33 ข้อ คิดเป็น 25.38% การใช้ถ้อยคำประชดประชัน 30 ข้อ คิดเป็น 23.08% การใช้ถ้อยคำพูดกระทบ 28 ข้อ คิดเป็น 21.54% การใช้ถ้อยคำเหน็บแนม 27 ข้อ คิดเป็น 20.77% การใช้ถ้อยคำแสดงความรู้สึก 25 ข้อ คิดเป็น 19.23% การใช้ถ้อยคำเชิงเปรียบเทียบ 22 ข้อ คิดเป็น 16.92% การใช้คำเรียก 20 ข้อ คิดเป็น 15.38% การใช้ถ้อยคำล้อเลียน 18 ข้อ คิดเป็น 13.85% และ การซ้ำคำ วลีและประโยค 15 ข้อ คิดเป็น 11.54% ตามลำดับ กลวิธีเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าผู้ดำเนินรายการมักใช้ภาษาในการโน้มน้าว กระตุ้นความคิด และวิพากษ์วิจารณ์ประเด็นทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญ

สัดส่วนในการเล่าข่าวการเมืองของรายการข่าวเป็นข่าว

ภาพที่ 2 ภาพแสดงสัดส่วนการเล่าข่าวการเมืองของรายการข่าวเป็นข่าว

แสดงให้เห็นว่ารายการ “ข่าวเป็นข่าว” เน้นใช้กลวิธีที่หลากหลายในการสื่อสาร เน้นกระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์และมีส่วนร่วมของผู้ชมมากขึ้น กลวิธีที่โดดเด่น เช่น การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์และการแสดงความคิดเห็น แสดงให้เห็นถึงความพยายามของผู้ดำเนินรายการในการนำเสนอข่าวในมุมมองที่ไม่เป็นทางการและเข้าถึงง่าย ทั้งยังใช้เทคนิคประชดประชันและเหน็บแนมในการวิพากษ์วิจารณ์เหตุการณ์ทางการเมืองอย่างมีสีสัน ทำให้ข่าวมีความหลากหลายทั้งในแง่ของเนื้อหาและสไตล์การนำเสนอ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่

สร้างความแตกต่างจากข่าวการเมืองทั่วไป

5. อภิปรายผล

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการใช้กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในข่าวทั้ง 130 ข่าวของรายการ “ข่าวเป็นข่าว” มีความหลากหลายและมีบทบาทสำคัญในการกำหนดกรอบการรับรู้ของผู้ชม กลวิธีที่ถูกนำมาใช้มากที่สุด ได้แก่ การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ การแสดงความคิดเห็น และการใช้ถ้อยคำประชดประชัน ซึ่งทั้งหมดนี้สะท้อนถึงความตั้งใจของผู้ดำเนินรายการที่จะกระตุ้นให้ผู้ชมเกิดการคิดวิเคราะห์และตั้งข้อสังเกตต่อประเด็นทางการเมืองโดยอิงจากแนวคิดเกี่ยวกับการเสียดสีที่ได้มีการนิยามไว้ว่า “การเสียดสีหมายถึงการพูดว่าอย่างไม่ตรงไปตรงมาเกี่ยวกับความเขลา หรือความไม่ถูกต้องของมนุษย์และสังคม โดยจะใช้กลวิธีทำเรื่องที่สำคัญให้กลายเป็นเรื่องขบขัน เหยียดเย้ย” (ตามที่ราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายไว้ในปี 2546) แนวทางนี้จึงช่วยให้การสื่อสารข่าวมีความลึกซึ้งและโน้มน้าวให้ผู้ชมต้องตีความด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนองานของ Gregory Fite Gerald (1971) ที่ระบุว่า “ลักษณะเด่นของการใช้ภาษาในงานเสียดสีคือการสร้างความไม่เหมาะสมให้ปรากฏในภาษา” ทั้งนี้แนวคิดดังกล่าวถูกนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์กลวิธีที่ปรากฏในข่าว โดยเฉพาะการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ที่พบใน 35 ข่าว ซึ่งเป็นเทคนิคที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้ชมเกิดความสงสัยและตั้งคำถามต่อความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าว (Clayman & Heritage, 2002)

ในขณะเดียวกัน กลวิธีการแสดงความคิดเห็น และการใช้ถ้อยคำประชดประชัน ถือเป็นเครื่องมือที่ช่วยเพิ่มมิติส่วนตัวและความรู้สึกในการวิพากษ์วิจารณ์ข่าว ด้วยการประชดประชันในลักษณะที่เปลี่ยนความหมายของคำพูดให้ตรงข้ามกับสิ่งที่ต้องการสื่อจริง ซึ่งอธิบายไว้ว่า “การประชดประชันเป็นการใช้คำพูดเพื่อสื่อความหมายที่ตรงข้ามกับความเป็นจริง และมักใช้เพื่อเสียดสีหรือเยาะเย้ยข้อผิดพลาดในสังคม” (อุมาภรณ์ สังขมาน, 2559) นอกจากนี้ งานของ Chilton (2004) และ Montgomery (2007) ยังชี้ให้เห็นว่าการใช้ภาษาประชดประชันมีศักยภาพในการดึงดูดความสนใจของผู้ชมแต่ต้องใช้ด้วยความระมัดระวังเพื่อไม่ให้เกิดการตีความในเชิงอคติ

สำหรับกลวิธีที่ใช้ถ้อยคำพูดกระทบ และถ้อยคำเหน็บแนม นั้น แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจในการสื่อสารอย่างตรงไปตรงมาและมีน้ำหนัก โดย Highet (1962) ได้กล่าวไว้ว่า “งานเสียดสีมักใช้คำพูดที่รุนแรงและไม่สุภาพเพื่อเบี่ยงเบนจากมาตรฐานทางภาษา” ซึ่งเป็นกลวิธีที่ช่วยให้ผู้ชมเกิดการรับรู้ที่ชัดเจนต่อข้อบกพร่องหรือความผิดพลาดในสังคม โดยไม่กล่าวถึงตรงๆ การใช้ภาษาดังกล่าวจึงส่งผลให้เกิดการตีความที่หลากหลายและโน้มน้าวให้ผู้ชมต้องตีความเอง

นอกจากนี้ กลวิธีที่ช่วยให้เนื้อหาข่าวเข้าใจง่าย เช่น การใช้ถ้อยคำแสดงความรู้สึก และการใช้ถ้อยคำเชิงเปรียบเทียบ มีบทบาทสำคัญในการสร้างภาพจำและเสริมความเข้าใจให้กับผู้ชม ด้วยการใช้สัญลักษณ์และภาพเปรียบเทียบที่คุ้นเคย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Lakoff & Johnson (1980) ที่กล่าวว่า “การใช้ภาษาที่มีความหมายเปรียบเทียบช่วยให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งในระดับสังคม” ทั้งนี้ การใช้คำเรียก และการซ้ำคำ วลีและประโยค แม้จะมีปริมาณน้อยกว่า แต่ก็ช่วยย้ำข้อมูลสำคัญและสร้างความต่อเนื่องให้กับเนื้อหาข่าว

โดยสรุป การใช้กลวิธีทางภาษาในรายการ “ข่าวเป็นข่าว” นั้นมีความสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎี

ของงานวิจัยเกี่ยวกับการเสียดสี ซึ่งเห็นได้ชัดว่าเป็นเครื่องมือในการโน้มน้าวและกำหนดกรอบความรู้ของผู้ชมผ่านการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำพูดให้มีมิติที่หลากหลายและลึกซึ้ง ผู้ดำเนินรายการใช้ภาษาที่เปลี่ยนแปลงจากการสื่อสารตรงๆ ให้กลายเป็นการบ่งชี้ข้อผิดพลาดหรือความบกพร่องในสังคมด้วยวิธีที่มีสีสันและประชดประชัน ซึ่งตรงกับคำจำกัดความของ “การเสียดสี” ที่ว่าเป็นการใช้ภาษาที่ไม่ตรงไปตรงมาเพื่อเยาะเย้ยและชี้ให้เห็นข้อบกพร่องในสังคมอย่างมีศิลปะและมีจุดมุ่งหมาย

6. ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาและการอภิปรายผลในงานวิจัยนี้ จึงขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

6.1 ส่งเสริมความเป็นกลางในการรายงานข่าว ควรมีการตรวจสอบและคัดกรองข้อมูลข่าวอย่างรอบคอบก่อนเผยแพร่ เพื่อลดความเสี่ยงที่อาจเกิดจากการใช้ภาษาที่มีความเข้มข้นหรือมีแนวโน้มโน้มน้าวในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง โดยควรให้ความสำคัญกับการนำเสนอข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงและครบถ้วน

6.2 พัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้ดำเนินรายการ ควรมีการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะในการใช้ภาษาและการเล่าข่าว เพื่อให้ผู้ดำเนินรายการสามารถใช้กลวิธีทางภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและรอบคอบมากขึ้น โดยเน้นการใช้ภาษาที่เข้าถึงผู้ชมในขณะที่ยังคงความเป็นกลางและความน่าเชื่อถือ

6.3 สร้างความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้มีการตอบโต้ ควรส่งเสริมระบบการตรวจสอบข้อเท็จจริงและมีช่องทางให้ผู้บริโภคข่าวสามารถแสดงความคิดเห็นหรือสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมในกรณีที่เกิดความคลาดเคลื่อนในข่าว เพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจและความโปร่งใสในการรายงานข่าว

6.4 พัฒนารูปแบบการนำเสนอข่าวให้หลากหลายและมีมิติ ควรมีการทดลองใช้กลวิธีการนำเสนอข่าวในรูปแบบที่แตกต่างกัน เพื่อให้ผู้ชมได้รับข้อมูลในมุมมองที่หลากหลาย และสามารถตัดสินใจได้ด้วยข้อมูลที่ครบถ้วน โดยไม่จำกัดอยู่แค่การใช้ภาษาที่เข้มข้นหรือเสียดสีเพียงอย่างเดียว

6.5 ส่งเสริมการวิจัยและติดตามผลการใช้งานของกลวิธีทางภาษา ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมในประเด็นการใช้ภาษาในการรายงานข่าว เพื่อให้ได้ข้อมูลและข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสื่อในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะในยุคดิจิทัลที่มีการสื่อสารที่รวดเร็วและหลากหลายรูปแบบ

เอกสารอ้างอิง

- ญาดา ขาญบุญชี. (2551). *ศึกษากลวิธีการใช้ภาษาในงานเขียนอารมณ์ขันของเกตุเสพย์สวัสดิ์ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา*. [ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- ณัฐนันท์ ศิริเจริญ. (2557). *การสื่อสารเพื่อการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศจากสื่ออินเทอร์เน็ตของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี*. [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช].
- ปวิศา ประดิษฐ์ศร. (2560). *ปริเขตการเล่าข่าวในรายการโทรทัศน์ : “เรื่องเล่าเช้านี้” และ “เรื่องเล่าเสาร์-อาทิตย์”*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์].
- อชิระ ดวงหอม. *พฤติกรรมและการเปิดรับชม ความต้องการ และความพึงพอใจ ต่อทีวีดิจิทัลของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์].

อุมาภรณ์ สังขมาน. (2559). กลวิธีทางภาษาในวัฒนธรรมเสียดสีเพื่อสร้างความตลกขบขันของไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 23(1), 154.

Gerald, G. F. (1971). *The satiric stories: The impropriety principle*. Illinois: Scott, Foresman and Company.

Chilton, P. (2004). *Analysing political discourse: Theory and practice*. Routledge.

Clayman, S., & Heritage, J. (2002). *The news interview: Journalists and public figures on the air*. Cambridge University Press.

Hight, G. (1962). *The anatomy of Satire*. Princeton University Press.

Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. University of Chicago Press.

Montgomery, M. (2007). *The discourse of broadcast news*. Routledge.